

BEDÖMARUTLÅTANDE FÖR UTBILDNINGARNA KANDIDATPROGRAMMET KULTUR, MASTERPROGRAMMET KULTUR OCH DEMOKRATI SAMT FRISTÅENDE KURSER I KULTURANALYS VID HUMANISTISKA FAKULTETEN

2025-05-24 Dnr: GU 2024/2372

Kort bakgrund

Bedömargruppen har haft i uppdrag, utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt [Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling](#) och med stöd i Vägledning för utbildningsutvärdering, att vid Humanistiska fakulteten utvärdera utbildningarna Kandidatprogrammet Kultur (180 hp), Masterprogrammet Kultur och demokrati (120 hp) samt fristående kurser i Kulturanalys. Inom Kulturanalys har bedömningen inbegripit grund-, fortsättnings- och fördjupningskurs, om 30 hp vardera, samt på avancerad nivå Barns och ungas delaktighet i kultur, samhälle och politik (15 hp), Etnologiska perspektiv och etnografiska metoder (15 hp) samt Masteruppsats (30 hp).

Bedömargruppens arbete startade med att först översiktligt studera underlagen som bifogats samt därefter ha ett digitalt upptaksmöte 2024-12-17 med institutionens och utbildningarnas representanter. Gruppen fick vid tillfället information om institutionens, fakultetens och universitetets organisation och målsättningar, om utbildningar inom fakulteten och främst inom institutionen samt dessas upplägg, innehåll och utveckling. Mötet gick också igenom: kriterier för bedömning av utbildningskvalitet, utvärderingsunderlag samt utvärderingsprocessens hållpunkter och faser. Bedömargruppen fick möjlighet att ställa frågor och begära in ytterligare underlag. Efter det inledande mötet har gruppmedlemmarna arbetat både i grupp och enskilt med de olika delarna. Totalt har gruppen haft fem interna digitala arbetsmöten med planering, bedömning och gemensamt skrivande.

Underlaget som tillhandahållits gruppen omfattar styrdokument och mallar för bedömning, organisations- och kursöversikter, utbildnings- och kursplaner, litteraturlistor, scheman och kursguider, kursvärderingar och kursrapporter, examinationsuppgifter och kandidatuppsatser, programansvarigas skriftliga läsanvisningar och reflektioner över kandidat- och masterutbildningarna, samt tillgång till Canvas där ytterligare underlag till samtliga kurser fanns tillgängliga.

Platsbesöket genomfördes under två dagar 3-4 april 2025. Inför besöket fick gruppen på begäran ytterligare underlag om lärarbemanning och lärarkompetens samt utförligare kursvärderingar. Under besöket genomfördes intervjuer med fakultetsledning, prefekt, viceprefekter för utbildning på grund och avancerad nivå, avdelningschef för Kultur, programkoordinatorer för Kultur samt Kultur och demokrati, studievägledare, utbildningsadministratör, lärare/kursansvariga på grund respektive avancerad nivå, studenter på grund respektive avancerad nivå samt tidigare studenter/alumner verksamma inom olika yrkesområden. Efter platsbesöket utarbetade bedömargruppen gemensamt ett preliminärt utlåtande som den 9 maj skickades till institutionen för påsyn. Utlåtandet bearbetades därefter utifrån institutionens återkoppling till bedömargruppen. I denna slutversion har påpekat

oklarheter förtydligats och en av bedömningspunkterna, nr 9 med övriga synpunkter, reviderades efter att vi försetts med fler förtydligande underlag samt på grund av att vissa av våra rekommendationer till organisationen under punkt 9 inte omfattades av utvärderingsuppdraget.

Följande personer har ingått i bedömargruppen:

Docent Oscar Pripp, Uppsala universitet (ordförande)

Fil. dr Majsa Allelin, Högskolan i Halmstad

Fil. stud. Benjamin Bergfors, Uppsala universitet (studentrepresentant)

Utbildningens främsta styrkor och svagheter samt bedömargruppens reflektioner och rekommendationer

Bedömargruppen har valt att disponera sina bedömningar och rekommendationer enligt de åtta kriterier för kvalitetssäkring som anges i Göteborgs universitets Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling:

- att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål
- att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet
- att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll samt att de har aktuell och adekvat ämnesmässig högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens
- att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs.

Bedömargruppens övergripande intryck är att de utbildningar vi granskat håller god kvalitet med goda förutsättningar för utveckling av studenters lärande. Exempel på god kvalitet har vi funnit i inslag som: sammansättningen av kurser som tillsammans täcker upp mot lärande- och examensmål, genomtänkt progression av teoretiska kunskaper och olika former av praktiker, stort lärarengagemang med uppmärksamhet på studenters förutsättningar och intressen, och i den mån vi kunnat bedöma, sett till genomförda goda studentprestationer.

Vår bedömning är att program och fristående kurser uppfyller kvalitetskriterierna ovan. De har dock både sina styrkor och svagheter, generellt/övergripande och i enskildheter. Vi kommer i det följande att uppehålla oss på båda dessa nivåer, det övergripande och det specifika. I bedömningen kommer vi dock inte att gå igenom varje program och kurs för sig under respektive bedömningskriterium eftersom utvärderingsuppdraget är alltför omfattande. Avsikten är att synpunkterna ska leda till kvalitetsförbättringar och utveckling.

1. De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Vid granskningen av programmen och kurserna har vi funnit att *innehåll och genomföranden överlag svarar väl mot lärande- och examensmål*. Som exempel kan nämnas första terminen

inom kandidatprogrammet Kultur där sammansättningen av 7,5 hp-kurser sker i samklang med angivna mål, som att studenterna ska kunna ”redogöra för hur kulturbegreppet manifesteras i kulturella praktiker och institutionella sammanhang såväl historiskt som i samtid”, ”redogöra för de viktigaste dragen och idéerna i utvecklingen och konsekvenserna av modernitet och modernisering”, samt ”tillämpa och problematisera grundläggande kulturvetenskapliga begrepp, teorier och metoder”.

Ett annat exempel på en *välavvägd relation mellan kursinnehåll och mål* kommer från den fjärde terminen som är inriktad på offentlighet och offentliga verksamheter, där studenterna tillskansar sig kritiska förhållningssätt och både orienterande och praktiska kunskaper om kulturens roll i samhällslivet i direktkontakt med samhällsinstitutioner. Detta rymmer mot de mål som anger att studenten ska kunna ”analysera urban ojämlikhet med kulturteoretiska perspektiv, redogöra för kulturaktörers villkor i arbete med publik verksamhet”, ”presentera ett projekt skriftligt i rapportform” och ”kritiskt reflektera över etiska problem kring samlande och utställningsproduktion i en samtida museikontext”.

Vad gäller både kandidatprogrammet Kultur och masterprogrammet Kultur och demokrati finner vi också att uppsättningen av kurser inom utbildningarna och progressionen mellan terminerna ger studenterna *goda möjligheter att uppnå HSV:s examensmål*. Som grund för denna bedömning har vi främst studerat godkända kandidat- och masteruppsatser och granskat examineringsuppgifter på olika delkurser. Vi har också synat hur examinationsformerna varierar och hur praktiska och teoretiska moment samverkar och återkommer på ett kumulativt vis.

Revideringen av utbildningsplanen för Kultur, med tydligare profilering, tematisering samt kunskapsprogression (start ht 2023), bedömer vi som en *avsevärd förbättring av förutsättningar för studenter att uppnå examensmålen*. Revideringen har också inneburit, enligt vår mening, ett förtydligande för både studenter och lärare av hur utbildningen som helhet är kopplad till examensmålen. Kandidatprogrammets upplägg svarar i sin nuvarande nya form väl upp mot examensmål, som att ”visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor”. Inom kandidatprogrammet kan det dock ifrågasättas om studenterna ges tillräckligt med förutsättningar för att kunna uppnå målet om ”faktiska kunskaper om aktuell forskning”; det saknas litteratur som täcker aktuella perspektiv och förhållanden, något vi återkommer till.

Vi har svårt att uttala oss om effekterna av revideringen av kandidatprogrammet. Tillgången till faktiska studieprestationer och resultat har varit begränsad och den första kullen studenter har inte nått fram till kandidatexamen än. *Vi förordar att institutionen gör uppföljningar, att de faktiska studieresultaten motsvarar lärande- och examensmål i den nya varianten* och i det arbetet ser över examinationsformer som idag skapar osäkerhet huruvida studentens faktiska kunskaper motsvarar målen.

Litteraturen inom utbildningarna är som helhet välavvägd mellan teori, perspektiv, metodologi, faktakunskaper och empiriska fallstudier. I fokus står dels forskarsamhället inom fältet och dels förhållanden i omkringliggande samhälle. En svag punkt i litteratururvalet är dock en *bristande koppling till internationella sammanhang*; främst gäller detta kandidatprogrammet. Examensmålen anger till exempel att studenterna ska kunna visa förmåga att ”i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart

redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper”. Målet syftar till kommunikativa färdigheter men indikerar också förmågan att verka i internationella sammanhang. Teoretiskt hämtar kurslitteraturen perspektiv från forskare i Europa och USA, både på kandidat- och masternivå. Men de kunskaper som studenterna tillägnar sig empiriskt (exempelvis genom fallstudier av konkreta verksamheter eller historiska händelser) och om sociala förhållanden inbegriper främst svenska och i synnerhet göteborgska exempel med sällsynta utblickar till länder i Norden, Europa och övriga världen. Vi rekommenderar en genomgripande revidering av litteraturen, främst inom kandidatprogrammet, syftande till ett större internationellt inslag och teoretisk bredd.

Söktrycket har varit sjunkande under senaste åren (50 av möjliga 60 studenter antog HT24 inom Kultur). Och det är en stor andel som inte fullföljer utbildningarna (det varierar dock i omfattning), vilket kräver *noggrann analys av studenters situation och bevekelsegrunder för att välja just institutionens program och för att fullfölja eller avbryta sina studier*. Vi ser det som positivt att institutionen systematisk marknadsför och sprider information om utbildningarna. Sådana informationsvägar bakom studievalet nämns av studenter både i kursvärderingar och intervjuer. Lågt söktryck innebär ett heterogent studentunderlag med lägre meritvärden och färre antal förstahandsväljare, inslag som försämrar möjligheterna till måloppfyllelser och ökar andelen som avbryter sina studier.

Vi rekommenderar:

Att institutionen slår vakt om de sätt som man inom utbildningarna tar sig an studenters intressen, lärande och kritiska tänkande för att uppnå lärande- och examensmål.

Att uppgifter och examinering utvecklas i avsikt att säkra att faktiska studieresultat motsvarar lärande- och framförallt examensmål (se vidare punkt 2).

Att en genomgripande revidering av litteratur och uppgifter inom kandidatprogrammet genomförs i syfte att uppdatera aktuellt forskningsläge och aktuella empiriska förhållanden.

Att en genomgripande revidering av litteratur och uppgifter görs som ger program och kurser internationell förankring samt utvidgar de empiriska kunskapsområdena till internationella fält.

Att en systematisk kartläggning och analys av studenters avhopp från programmen genomförs, samt utifrån resultatet utveckla metoder och strategier som minskar avhoppet.

2. Undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

De kurser och program som vi har närstuderat präglas av ett *stort fokus på studenternas självständiga lärande*. Läroprocesserna är ofta kumulativt upplagda där de själva utforskar, gör vägval och tillämpar teoretisk och praktisk kunskap. Lärarna framhålls som närvarande och uppmuntrande i dessa läroprocesser. Överlag lovordades friheten och möjligheten till egen utveckling som gavs. Särskilt masterstudenterna uppskattade utrymmet att kunna göra egna urval och utgå ifrån sina egna intressen vid tentamina. Ett annat exempel på lärandet i centrum som nämndes av både kandidat- och masterstudenter var hur de utvecklades genom

kursernas krav på gemensamma insatser och ansträngningar. Ett sådant tillfälle var att under en tentamen läsa och kommentera varandras utkast på svar, vilket fördjupade förståelsen av och förmågan att hantera perspektiv och begrepp, bortom det "omedelbara kursinnehållet". En student nämnde att hen lärt sig att på så vis "äga sina idéer". Att äga sina idéer förklarades med att det sker en djupare inläring då den egna förståelsen av exempelvis ett begrepp sätts i fokus i ens presentationer och dialog med andra studenter.

Att flera studenter valt att hoppa av masterprogrammet förefaller att ha både positiva och negativa konsekvenser. Alumner och studenter från mastern pekade på att deras lärande kom mer i centrum för lärarnas uppmärksamhet som liten grupp i jämförelse med om de varit en stor. Att vara en liten grupp, i ett fall på fyra studenter, skapade trygghet och utrymme för varandras idéer, tankar och prestationer och inte minst mer kvalitativ interaktion med lärarna. Baksidan med den lilla gruppen upplevdes vara att dynamiken blev sämre med bland annat färre infallsvinklar och exempel på problemlösningar och prestationer att förhålla sig till. Det förefaller som att lärandet både vann och förlorade på förhållandet med få studenter, även om det kom mer i centrum.

En annan aspekt av lärandet kom upp i intervjuerna med alumner och studenter på båda nivåer. Det var en *önskan om en bättre balans mellan inslagen av styrning och autonomi* från lärarnas sida inom utbildningen. Tonvikten upplevdes ligga lite väl mycket på autonomi/eget ansvar och egna urval i uppgifter och vid examinering. Samtidigt som friheten lovordades som programmets och kursernas starkaste sidor efterfrågades alltså mer inslag av struktur och kriterier, inte minst i början av programmet och kurserna och för att genomföra uppgifter, för att tydliggöra förväntade prestationer och bedömningar. Studenterna framhöll att det behövdes mer lärarledd undervisning överlag, men *framförallt i början av exempelvis komplexa och teoritunga kurser*. Överlag framkom det som ett genomgående tema, såväl bland studenter som genom våra intryck baserade på genomgången av övnings- och examinerande uppgifter inom kandidatprogrammet, att det råder en viss obalans mellan autonomi och styrning. Med detta menas att studenterna i mycket hög grad tillåts inflytande i utbildningen (exempelvis får de genomgående välja egen fall att analysera i examinationerna), har relativt få lärarledda timmar och saknar stöd i kritiska moment (så som under kandidatsuppsatskursen). Under platsbesöket diskuterades *kandidatuppsatskursen* särskilt mycket. En synpunkt från masterstudenter och alumner som tidigare läst kursen, var att den saknade en tydlig struktur med en grundlig gemensam introduktion, arbetsseminarier och ett avslutande arbetsmoment i form av till exempel ett 90%-seminarium. Kritik som påminner om sådana aspekter framkommer också i kursvärderingen. Alumnerna lovordade däremot masteruppsatskursens upplägg och moment och menade att den borde vara en förebild för hur kandidatuppsatskursen utformades.

Vidare diskuterades det faktum att kandidatuppsatsen skrevs i grupp, vanligtvis två och två. Studenter som har gjort C-uppsats på kandidaten kunde känna sig besvikna över att uppsatsen måste skrivas i grupp och att flera grupper präglades av ojämn arbetsbelastning. Att en student kunde skriva mycket mer än den andra studenten i gruppen, men båda får samma bedömning, ansågs som ett problem. Det efterlystes med andra ord *mer tydliga direktiv och rutiner för redovisningen av arbetsdelning och prestationer under uppsatsens gång* (exempelvis veckovis rapport eller förtydligande om vem som skrivit vilken del). En sådan redovisning säkerställer en mer rättvis bedömning (då bedömningen sker individuellt) och det kan i bästa fall skapa incitament för en mer jämn arbetsdelning så att så många studenter som möjligt når en kunskapsprogression efter avslutad kurs. Här kan institutionen med fördel benchmarka sig med andra lärosäten. (Högskolan i Halmstad har ett sådant upplägg under B-uppsatsen,

exempelvis). Vi är medvetna om att inslag redan finns med loggbok och nära kontakt mellan examinators och handledare (intervjuer med lärare), men menar att *uppsatsprocessen kan utvecklas än mer i syfte att säkerställa att varje enskild student genomgår en kunskapsprogression och uppnår examensmålen*. (Vi har också tagit intryck av lärarnas synpunkter vid intervjuerna, att det också finns fördelar med att skriva i grupp.)

I samband med diskussioner om uppsatskurser och handledning var en erfarenhet bland studenterna att handledarna är kunniga och engagerade. Men erfarenheten var också att handledarnas hemmahörighet inom olika discipliner kunde ge avtryck i handledningsprocessen som att studenterna gavs olika direktiv och kriterier både när det gäller B- och C-uppsatser, vilket i sin tur också inverkar på slutbedömningen. Det vill säga, det upplevdes att det fanns olika krav beroende på handledare hur en uppsats ska se ut.

Vi rekommenderar:

Att institutionen slår vakt om sättet som man sätter studenternas lärande och progression i centrum, genom inslag som eget utforskande, erfarenhetsbaserat lärande med kontinuerlig sammanlänkning av teori och praktik, återkoppling och nära dialog med engagerade lärare.

Att utbildningarna, främst inom kandidatprogrammet, gör en genomlysning av kurser, inkluderande övningsuppgifter och examinationsmoment, för att skapa en balans mellan styrning och autonomi. Utifrån studerade underlag och intervjuer vid platsbesöket är bedömargruppens uppfattning att tonvikten ligger väl mycket på studenternas autonomi/egna ansvar och urval av uppgifter och vid examinering. Ett större inslag av lärarledd struktur, förslagsvis förbestämda fallstudier som ska analyseras i slutet av de olika kurserna, obligatoriska kursmoment under kandidatuppsatsen samt tydliga kriterier för bedömningar skulle gagna deras lärande.

Att kandidatuppsatskursen utvecklas och blir mer strukturerad och att styrningen och uppföljningen av studenternas enskilda prestationer förbättras samt att handledningen blir mer synkroniserad mellan handledarna så att samtliga är välinformerade om gällande handledningsrutiner och att alla studenter i handledningsprocessen möts av samma budskap och kriterier och samma tydliggjorda bedömningsgrunder.

3. Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Både kandidat- och masterprogrammet behandlar *grundläggande teoretiska perspektiv, vetenskapliga metoder och begrepp*. Formerna för undervisningen varierar så att helheten i det vetenskapliga förhållningssättet blir tydlig, såsom att förhålla sig reflexivt, kritiskt granska, översätta grundläggande teoretisk förståelse i handhavanden, reflektera och ompröva förståelse och tillämpning, ofta vad gäller såväl grundförståelse som tillämpning under samma kurs.

Vår bedömning är att masterprogrammet håller en god vetenskaplig kvalitet, har en fördjupande ansats med stor andel originaltexter från den kulturvetenskapliga traditionen i kurslitteraturen. I intervjuerna med masterstudenterna, liksom de alumner som läst masterprogrammet, framkommer liknande uppskattning. Här betonas bredden och

tvärvetenskapligheten i programmet framhålls som något positivt, även om det också kan uppfattas som spretigt emellanåt.

Inom masterprogrammet är internationella perspektiv i undervisning och litteratur framträdande, i alla fall när det gäller de teretiska begrepp som tillämpas. När det gäller den empiriska delen däremot är studenternas uppgifter inte inriktade på något större internationellt fält. Exempelen är väl få/obefintliga på empiriska fallstudier och förhållanden kring kulturverksamheter och kulturpolitik i olika länder/globala kontexter (se även punkt 1).

Inom kandidatprogrammet, är det enligt bedömningsgruppen *få lärare som har ansvar och undervisar på merparten av kurserna*, något som också lyfts i tidigare utvärdering som rekommenderar ”Att lärarlaget på Kultur-kandidatprogrammet om möjligt utvidgas och på så sätt stärks för att minska dess sårbarhet”. Vad vi erfar är att sårbarheten sedan föregående utvärdering minskat genom fler lärare, vilket är en bit på vägen mot ökad stabilitet och bättre fördelning av lärares samverkan och inblandning i kurser vilket säkrar den vetenskapliga grunden.

Kurslitteraturen på kandidatkurserna har bitvis många år på nacken och visar inte det aktuella forskningsläget hur kulturområdet utforskas vetenskapligt idag.

En annan svaghet med kandidatprogrammet är att det saknar internationella perspektiv, i undervisning, litteratur och uppgifter och kontakter/samverkan för studenterna (se punkt 1).

Utöver få och återkommande lärare, återkommer även en del litteratur under flera kurser på kandidatprogrammet, vilket kan ses som ett kvalitetsproblem eftersom *studenterna inte får möjlighet att fördjupa sina perspektiv och den bredd som finns inom kulturvetenskapen*. Om man inom grundutbildningen avser att täcka disciplinen kulturstudier saknas flera viktiga namn inom den kulturvetenskapliga traditionen. Om tonvikten istället ligger mer på tvärvetenskap, det vill säga att kulturstudier ses som en inriktning korsad med andra ämnen som ska representeras, är det rimligt att det måste göras ett urval av skolbildningar. Ett förslag från bedömargruppen, om avsikten är att täcka den kulturstudietraditionen är att på ett mer samlat och systematiskt sätt göra en genomlysning av kurslitteraturen och förslagsvis börja med att gå igenom de olika klassiska skolbildningarna/namnen, så som Frankfurtskolan (bl.a. Benjamin, Marcuse, Adorno), med efterföljande skolbildning (så som Ziehe), Birminghamskolan (Hall, McRobbie, Williams, Gilroy etc) samt den svenska traditionen (bl.a. Sernhede, Fornäs, Bjurström, Ehn etc).

Vi rekommenderar:

Att institutionen slår vakt om de inlärnings- och undervisningsmetoder som redan tillämpas och som säkerställer den vetenskapliga grunden och beprövade erfarenheten, på såväl kandidat- som masternivå.

Att institutionen slår vakt om masterprogrammets goda vetenskapliga kvaliteter samtidigt som dess kopplingar till ett internationellt empiriskt fält utvecklas.

Att kandidatprogrammet internationaliseras för att stärka den vetenskapliga grunden, genom litteraturrevidering (se vidare punkt1).

Att man reviderar litteraturen inom kulturstudier, om syftet är att täcka in kulturstudietraditionen.

Att institutionen fortsätter arbetet med att bredda lärarunderlaget inom kandidatprogrammet, för att öka vetenskapligheten, främja stabilitet och minska sårbarhet.

4. Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Så gott som *samtliga lärare* inom de granskade utbildningarna har *adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens*. De är *erfarna och kunniga pedagoger*, och studenter och alumner vittnar om hur den *vetenskapliga kompetensen bland dem är hög*. Studenter och alumnerna framhåller särskilt lärarnas konsekventa förmedling av ett vetenskapligt förhållningssätt, genom hela utbildningen, som något positivt kravfyllt och en utmärkande kvalitet för programmen.

Andelen disputerade bland kursansvariga och lärare är stor och deras forskningsområden *täcker utbildningarnas teoretiska och empiriska fält*. Det avspeglar sig i stort omfång vad gäller kursinnehåll och litteratur. Enligt studenterna och alumnerna *kan det dock hända* att kurser, om exempelvis globalisering eller estetik, blir *väl "snäva"* utifrån enskilda lärares särskilda kompetenser. De efterlyser att *fler lärare (och gästlärare/doktorander) kan komma in* på sådana kurser för breddning, eller att fler är med och bidrar till uppdatering av kursinnehåll och litteratur, även om de själva inte är med och undervisar.

Antalet lärare står i proportion till utbildningarnas innehåll och omfattning. Fördelningen inom lärarnas arbetsbördor är dock ojämn där vissa har oproportionerligt mycket av hela sin undervisning koncentrerad till kandidatprogrammet (inklusive kulturanalys). Inom masterprogrammet är förhållandevis få lärare inblandade. Det gör utbildningarna sårbara för förändringar, när de blir för personberoende, och hindrar dynamiken i ett bredare kollegialt samarbete kring kurser. Detta är vårt intryck efter att ha gått igenom scheman, bemanning, lärarlista och intervjuer med personal och studenter.

5. Utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Flera av studenterna har en otydlig bild av vad som definierar en kulturvetare och en del av studenterna tenderar att oro sig för vad de ska arbeta med efter examen. Studenterna lyfter att de inte nödvändigtvis räknar med att få jobb på arbetsmarknaden i framtiden men att institutionen lyckats skapa en bildningsmiljö som är givande i sin egen rätt. Kultursektorn upplevs som både bred och diffus. Samtidigt innehåller programmen och kurserna många moment där studenterna interagerar med personer och institutioner inom kultursektorn och annan offentlig verksamhet, inte minst genom praktikkurserna som är ambitiösa både på kandidat- och masternivå. Utbildningarna och studenternas insatser stäms på så vis av kontinuerligt mot samhällets behov och det som händer på arbetsmarknaden.

Både studenterna och alumnerna lyfte frågan om att de måste kunna beskriva sin utbildning, sina kunskaper och vad de utbildats till inför arbetsgivare, som vanligtvis inte känner till programmen Kultur och Kultur och demokrati. Även om utbildningen givit studenterna många användbara kunskaper behöver de stöd från institutionens medarbetare, med att

skapa självförtroende och framförallt kunna sätta ord på sina kompetenser, så att det kan förstås av arbetsgivare.

I intervjuerna med alumnerna framkom att de kände sig väl förberedda inför de arbetsuppgifter som de skulle ställas inför i sin yrkesvardag. Så här i backspegeln framhöll de bredden i utbildningen och allmänbildningen de därigenom erhöll som en fördel, som något som särskiljer dem från andra i arbetslivet. Mer specifikt lyfte alumnerna att de: utvecklat en kommunikativ förmåga och lärt sig anpassa sig till olika situationer/miljöer, erhållit djupa jämlikhetskunskaper, utvecklat förmågan att identifiera och konkretisera strukturella frågor, tillägnat sig en grundläggande förståelse för meningsskapande på olika arenor och nivåer samt lärt sig kritiskt tänkande och fått en bred bildning. Samtliga aspekter relevanta för såväl den enskilda studenten som tillämpbara i arbetslivet och i samhället i övrigt.

Sett från andra sidan så uppskattade studenterna att alumnerna kommer tillbaka till utbildningarna och föreläser om hur det går till i arbetslivet, hur de fått användning för sina kunskaper från kurserna och ger tips om hur man kan ta sig fram på arbetsmarknaden.

Studenterna välkomnar ökade insatser från institutionens studievägledare och karriärvägledaren vid humanistiska fakulteten. Samtidigt är de karriär- och arbetsmarknadsinriktade insatserna som görs idag är uppskattade. Under termin 6 finns ett moment kring karriärvägledning och från och med våren 2025 kommer detta moment integreras i nya termin 4. Utöver detta bjuds alumner in vid några tillfällen under utbildningen. Studievägledarna på institutionen träffar studenterna ett antal gånger per termin, bland annat i samband med ansökningsperioder. Dessa tillfällen schemaläggs och hela studentgruppen får del av samma information kring val av kurs inför breddningsterminen (inkluderande information om utbytes-/utlandsstudier).

Vi rekommenderar:

Att institutionen fortsätter på inslagen väg att utveckla utbildningens relevans för studenternas och samhällets behov. Mycket av det vi nämnt har att göra gränssnittet mellan utbildning och arbetsmarknad, där en kulturutbildning aktivt måste känna av behoven och utvecklingen genom intensiv interaktion med aktörer ute i samhället och samtidigt vara starkt profilerad och självständig genom att värna om saker som mänskliga rättigheter, demokrati och andra grundläggande värderingar och förhållningssätt. Det är styrkor som vi funnit prägla de program och kurser vi granskat.

Att utbildningarna utvecklar förutsättningarna för studenterna att göra sig gällande på en internationell marknad och/eller åtminstone inom en internationaliserad kultursektor.

Att institutionen stödjer och vägleder studenter än mer i att utveckla sina förmågor att identifiera, formulera och hävda sina kompetenser på ett sätt som gör det angeläget och förståeligt, både för dem själva och för aktörer inom kulturlivet och övriga arbetsmarknaden.

6. Studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Studenterna har löpande inflytande på sin utbildning. Vid i stort sett varje kursexamination får de lov att välja sina analysobjekt. De får också själva bestämma och leta reda på sina

praktikplatser. Inom vissa moment är dock valfriheten begränsad, som att kunna välja att skriva kandidatuppsatsen på egen hand (se punkt 2).

Kurs- och terminsutvärderingar sker kontinuerligt och följs upp, i den mån vi kunnat se i underlagen, i de förändringar som görs inom utbildningarna. Studenterna upplever att de har lärarnas öra när det gäller kritiska synpunkter. Ett sådant exempel togs upp av lärarna, hur inslaget av postkoloniala perspektiv och genus blivit större inom kandidatkurserna efter kritik från studenterna. Att kursansvariga utvecklat det postkolonialas och genusperspektivets närvaro bekräftades av studenterna från den senaste kullen inom kandidatprogrammet.

Ett påpekande är att studenterna från den tidigare omgången var omedvetna om att deras kritik lett till förändringar, liksom de nuvarande studenterna inte kände till tidigare utvärderingar och vad som åtgärdats. Enligt vårt intryck *saknas en inarbetad rutin för information till studenterna om resultaten från en kurs föregående kursvärderingar* och vilka åtgärder som vidtagits inför aktuell omgång av kursen.

Vi rekommenderar:

Att institutionen utvecklar uppföljningsrutiner för kursvärderingar, vad gäller förmedling av resultat och åtgärder till efterkommande omgångar. Det höjer medvetenheten och viljan hos studenterna att engageras sig i utbildningen. I den översynen rekommenderar vi också identifiering av synpunkter som återkommer dels över tid på samma kurser och dels på olika nivåer inom utbildningarna.

7. En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Överlag är studenterna nöjda med såväl den psykosociala som den fysiska miljön. De framhöll att de kände sig sedda av lärarna, vilka beskrevs som engagerade och inspirerande att ta sig an utbildningen. Men som redan påpekats under tidigare punkter framstår utbildningen som otillgänglig och betungande i bemärkelsen att *den lärarledda tiden minskar genom utbildningens gång*. Studenter på både grund- och avancerad nivå önskade mer pedagogisk stöttning och tydligare ramar gällande formalia och ansvarfördelning, vilket skulle underlätta deras studiesituation. Det uttrycktes till exempel att vissa lärare, som förvisso är mycket kunniga, blir mer av samtalspartners än undervisare. När till exempel ”föreläsningar blir seminarier” uppskattas det inte. ”Jag vill bli föreläst för”, säger en student och tillägger att hen uppskattar när läraren är väl förberedd och tar tydligt ansvar för utbildningsinnehållet.

Kursguidernas varierande utformning och kvalitet är ett annat av bedömargruppen uppmärksammat exempel på hinder för en tillgänglig studie- och lärmiljö. Det saknas en standard och gemensamma kriterier för guidernas utformning, disposition och innehåll. Vissa framstår som betydligt mer svårnavigerade än andra. De gav intrycket av att vara slarvigt ihopsatta med inklistrade delar (det förekommer också stavfel och formaliafel i flera). Vissa har väl knapphändig information medan andra är föredömliga med tydliga instruktioner, kriterier och genomarbetade beskrivningar. En gemensam mall för guiderna ser vi som nödvändig för att öka tillgängligheten och förbättra lärmiljön för studenterna.

Ett problem som lyfts av lärare och administration är att institutionen numera kräver personalens passerkort och därför är stängd för studenter spontantbesök. Personalen

beskriver att det skapat ett önskat avstånd till studenterna och en mer otillgänglig miljö än tidigare. Från studenternas sida beskrivs Humanistens lokaler i övrigt som fräscha, trevliga och ändamålsenliga.

Vi rekommenderar:

Att kursvärderingarna även i fortsättningen genomförs med metoder som ger hög svarsfrekvens och efterlyser samtidigt ett mer systematiskt och tydligt kommunicerat utvecklingsarbete utifrån kurs- och terminsutvärderingar, programråd och liknande (se punkt 6). Inte minst är det kontinuerliga och kommunicerade utvärderings- och utvecklingsarbetet centralt för att analysera minskat söktryck och anledningen till att så pass många väljer att inte fullfölja utbildningarna.

Att en standard tas fram med gemensamma kriterier för kursguiders utformning, disposition och innehåll.

8. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Utvecklingsarbetet med kandidatprogrammet Kultur har alltsedan starten skett kontinuerligt, nu senast med den nya utbildningsplanen som sjösattes hösten 2023. Enligt ledning och lärare präglades detta utvecklingsarbete av ett gemensamt kollegialt engagemang som enligt vår bedömning lett till att det fått tydligare profil och mer genomtänkt kumulativ kunskapsprogression samt samlat grepp kring studenters praktik och samverkan med omgivande samhälle. Masterprogrammet Kultur och demokrati har inte utvecklats på samma genomgripande sätt. Vad vi dock kunnat bedöma, och enligt vad som framkommit i våra intervjuer med koordinators, lärare, studenter och alumner, har upplägget och innehållet fungerat mycket bra och inte påkallat grundläggande revideringar.

Skriftliga och muntliga kursvärderingar sker fortlöpande som uppföljning av utbildningarna. De kursvärderingar och kursrapporter vi tagit del av är dock av varierande kvalitet. Under lång tid fram till och med vårterminen 2024 har svarsfrekvensen bland studenterna varit mycket låg överlag, något som påpekades redan i 2019 års utvärdering av utbildningarna. Sedan höstterminen 2024 har kursansvariga mer konsekvent genomfört kursvärderingar IRL i undervisningssalen med papper och penna, vilket höjt svarsfrekvensen avsevärt till godtagbar nivå. Detta stärker möjligheterna till uppföljning och utveckling av utbildningen avsevärt.

Innehållet i de kursvärderingar vi kunnat ta del av visar att studenterna överlag är nöjda med kursinnehåll och lärarinsatser. Utbildningarna ligger med andra ord högt på en nöjdhetskala.

Som vi nämnt under punkt 6 rekommenderar vi att kursvärderingarna även i fortsättningen genomförs med metoder som ger hög svarsfrekvens. Därutöver efterlyser vi samtidigt ett mer systematiskt och tydligt kommunicerat utvecklingsarbete utifrån kurs- och terminsutvärderingar, programråd och liknande. Inte minst är det kontinuerliga och kommunicerade utvärderings- och utvecklingsarbetet centralt för att analysera minskat söktryck och anledningen till att så pass många väljer att inte fullfölja utbildningarna.

9. Övriga synpunkter från bedömargruppen

Under intervjuerna framkom att institutionen genom koordinators, lärare och studieväglare är mycket bra på att stötta studenterna socialt och pedagogiskt. Men vårt egna intryck inför platsbesöket var att organisationen kändes svårgripbar och något diffus. Under intervjuerna förstärktes dessa intryck genom att organisationen, det administrativa systemet, och emellanåt myndighetsarbetet, kunde beskrivas som rörigt. Det beskrivs ha skapat kommunikationsproblem och oklarheter gällande vissa processer som rör frågor som bemanning, lokalbokning, (sena) schemaändringar samt framtagande av kurs- och utbildningsplaner. ”När behöver vi börja planera processen? Det finns inget bra system för det”, var sådana frågor som kom upp. Den nuvarande uppdelningen mellan viceprefekter, avdelningschefer, koordinators beskrevs som svårmanövrerad och svårkommunicerad. Vid diskussioner om behov av förändring framkom till exempel tankar på en studierektor med tydliga mandat.

Inför bearbetningen av slutversionen av vår granskning har vi försetts med institutionens underlag/dokument som beskriver ansvarsfördelning och administrativa processer. Underlagen har givit svar på många av de frågor vi ställde oss om institutionens utbildningsorganisation, främst om vilka rutiner som gäller och hur ansvaret är fördelat. Eftersom frågan delvis ligger utanför bedömargruppens ansvar har vi inte detaljgranskat själva görandet, de kommunikativa processer som institutionen behöver utveckla för att åstadkomma en mer stabil, trygg och välfungerande miljö, administrativt och i förlängningen psykosocialt.

Våra samlade rekommendationer

Avslutningsvis är bedömargruppens övergripande intryck att de utbildningar vi granskat håller god kvalitet utifrån de kvalitetskriterier som legat till grund för bedömningen. Gruppens slutsats är också att de granskade programmen och kurserna väl uppfyller lärande- och examensmål; de har sina styrkor och svagheter, både generellt/övergripande och vad gäller enskilda kurser. De rekommendationer som vi angett under bedömningsgrunderna kan sammanfattas inom följande huvudområden. Vi rekommenderar:

Att utbildningarna slår vakt om och odlar sina särskilda styrkor, som att främja:

- studenters intressen, lärande/progression och kritiska tänkande för att uppnå lärande- och examensmål,
- studenters egna utforskande och erfarenhetsbaserade lärande med sammanflätningar av teori och praktik(er),
- återkoppling och dialog mellan studenter och engagerade lärare,
- att gränssnittet mellan utbildningarna och arbetsmarknaden/samhället hålls aktuellt och i detta samtidigt vara följ samma/anpassningsbara och starkt profilerade,
- bildningens centrala roll och dess tillämpbarhet inom yrkeslivet och för upprätthållande av grundvärden för mänskliga rättigheter.

Att institutionen slår vakt om arbetet med att utveckla utbildningsadministrationen vad gäller rutiner, kunskaper och samverkan mellan ansvariga inom områden som schemaläggning, lokalbokning och bemanning.

Att institutionen stödjer och vägleder studenter än mer i att kunna synliggöra, formulera och hävda sina särskilda kompetenser gentemot aktörer inom kulturlivet och övriga arbetsmarknaden.

Att den internationella förankringen utvecklas inom program och kurser, genom

- en genomgripande revidering av litteratur och uppgifter som behandlar internationella vetenskapliga och empiriska fält.
- att utbildningarna utvecklar förutsättningarna för studenterna att göra sig gällande på en internationell marknad och/eller inom en internationaliserad kultursektor.

Att litteratur och uppgifter aktualiseras genom revidering av kurser som saknar aktuellt forskningsläge inom kandidatnivån (teoretiskt, metodologiskt och empiriskt) och masternivån (främst empiriskt).

Att behoven av struktur och styrning inventeras inom kandidatutbildningens kurser i avsikt att:

- bearbeta uppgifter och examinering för att säkra att faktiska studieresultat motsvarar lärande- och examensmål, där vi särskilt pekat på kandidatuppsatskursens behov av utveckling.
- skapa bättre balans mellan studenters styrning och autonomi i övningsuppgifter och examinationsmoment. Vår bedömning är att tonvikten

inom ett flertal kurser ligger väl mycket på studenternas autonomi/egna ansvar och urval i uppgifter och vid examinering.

- att ge kursguiderna obligatoriska och gemensamma riktlinjer för innehåll och utformning.
- utveckla och säkra uppföljningsrutiner för kursvärderingar.

Att en systematisk kartläggning och analys av studenters avhopp från programmen genomförs, samt utifrån resultatet utveckla metoder och strategier som minskar avhopp.

Bilaga 1 Program platsbesök

Program för platsbesök den 3 och 4 april 2025 vid Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet, i samband med utvärderingen av kandidatprogrammet Kultur, masterprogrammet Kultur och demokrati samt fristående kurser i Kulturanalys.

3 april

Pass 1, 9.15-10.30

Bedömargruppens interna förberedande möte

Pass 2, 10.30-11.45

Intervju med masterstudenter

Lunch 11.45-13.00

Pass 3, 13.00-14.15

Intervju med studenter inom grundutbildningen

Pass 4, 14.30-16.00

Intervju med lärare

Pass 5, 16.10-17.00

Intervju med programkoordinatorer, prefekt och avdelningschef

Bedömargruppen avsätter tid under kvällen för att sammanfatta dagens intryck.

4 april

Pass 6, 9.30-10.30

Intervju med alumner

Pass 7, 11.00-11.45

Intervju med studievägledare och utbildningsadministratör

Lunch 11.45-13.15

Pass 8, 13.15-14.00

Bedömargruppen förbereder återföring till fakultetsledning och institutionsledning.

Pass 9, 14.15-15

Bedömargruppens återföring till fakultetsledning och institutionsledning/motsvarande.

15.00-16.00 Bedömargruppen arbetar enskilt med sitt bedömarutlåtande.

Följande underlag har legat till grund för bedömningen:

- Beskrivning av förändringar av utbildningsplan och kursplaner
- Dokument med förklaringar av kurser där gamla och nya kurs- och utbildningsplaner korsar varandra
- Examinationsuppgifter inklusive kandidatuppsatser
- Intervjuer med grundstudenter, masterstudenter, alumner, koordinators, lärare, institutions- och fakultetsledning, utbildningsadministratör och studievägledare
- Kursvärderingar och kursrapporter
- Organisations- och kursöversikter
- Programansvarigas skriftliga läsanvisningar och reflektioner över kandidat- och masterutbildningarna
- Scheman och kursguider
- Styrdokument och mallar för bedömning
- Tillgång till alla kurser i Canvas med ytterligare information: kursupplägg, guider, anvisningar och instruktioner, seminarieuppgifter, mallar, examinationer, mm.
- Utbildnings- och kursplaner, litteraturlistor
- Utvärdering och åtgärdsplan från 2019
- Översikt befattningar och ansvarsfördelning.